

ଶକ୍ତି ଓ ଜ୍ଞାନ

● ଭୁବନେଶ୍ୱର ବେହେରା

ଲେଖକ ପରିଚୟ :

ଭୁବନେଶ୍ୱର ବେହେରା (୧୯୧୭-୨୦୦୧) ଜଣେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଓ ଲଳିତ ନିବନ୍ଧକାର ଭାବରେ ସୁପରିଚିତ । ରାଉରକେଲା ଆଞ୍ଚଳିକ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କଲେଜ (ବର୍ତ୍ତମାନ ଏନ୍. ଆଇ. ଟି)ର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ତଥା ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ରୂପେ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଶଂସନୀୟ । କେନ୍ଦ୍ର ପବ୍ଲିକ୍ ସର୍ଭିସ କମିଶନ୍ ସଭ୍ୟ ରୂପେ କିଛି ବର୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି ‘ପଶ୍ଚିମ ଆଫ୍ରିକାରେ ଓଡ଼ିଆ ଢେଙ୍କି’ ନାମକ ଭ୍ରମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ । ‘ସପ୍ତର୍ଷି’ ପତ୍ରିକାର ପ୍ରକାଶକ ଓ ସଂପାଦକ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ସେ ପରିଚିତ । ଉପନ୍ୟାସ ଶୈଳୀରେ ରଚିତ ‘ଗାଁର ଡାକ’ ତାଙ୍କର ଆତ୍ମଜୀବନୀ ଗ୍ରନ୍ଥ । ‘ଶୁଣ ପରାକ୍ଷ’, ‘ଚାଲି ନଜାଣି’, ‘ସହାବସ୍ଥାନ’, ‘ପରପର ଉଡ଼େ କାନି’, ‘କଥା ଓ ଲଥା’ ଆଦି ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ କେତୋଟି ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ । ବଳିଷ୍ଠ ବ୍ୟଙ୍ଗ ବିଦ୍ରୁପ ଓ ସାମାଜିକ ଅଙ୍ଗୀକାରବଦ୍ଧତା ତାଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । ତାଙ୍କ ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକର ଭାଷା ସ୍ପଷ୍ଟ, ସରଳ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର । ଗନ୍ଧର୍ବଶୈଳୀରେ ରଚିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହା ସରସ ଏବଂ ଭାବ ଉଦ୍ରେକକାରୀ । ଜଣେ ଚିନ୍ତାଶୀଳ, ସଂସ୍କାରବାଦୀ ପ୍ରାବନ୍ଧିକ ରୂପେ ତାଙ୍କର ଖ୍ୟାତି ରହିଛି ।

ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ‘ଶକ୍ତି ଓ ଜ୍ଞାନ’ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ପ୍ରାବନ୍ଧିକ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ଶକ୍ତି ଓ ଜ୍ଞାନର ମୌଳିକ ତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିଭିନ୍ନ ଉଦାହରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଉଭୟର ସମନ୍ୱୟ ଦ୍ୱାରା କିପରି ରାସ୍ତାର ବିକାଶ ସମ୍ଭବ, ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଦୁର୍ବଳ ଉପରେ ସବଳର ଅତ୍ୟାଚାର କେବଳ ଯେ ପଶୁପକ୍ଷୀ ଜଗତର ନିୟମ ତାହା କଦାପି କୁହାଯାଇ ନ ପାରେ । ମଣିଷ ମଧ୍ୟ ଏ ନିୟମର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ନୁହେଁ ।

ବେଙ୍ଗ ବିଚରା କେବେ କାହାର କ’ଣ କ୍ଷତି କରିଥିଲା କେଜାଣି, ମଣିଷ ଚିରଦିନ ତା’ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରିଆସିଛି ।

ଚାହାଳୀ ଓ ସ୍କୁଲ ପିଲାମାନେ ‘ଦୁଇ’ ଯିବା ବାହାନରେ ବେଳ ଓ ଅବେଳରେ ପୋଖରୀ କୂଳକୁ ଯାଇ ବେଙ୍ଗମାନଙ୍କ ଉପରକୁ ଟେକା ପକାଇ ସେମାନଙ୍କ କାଳ ହୋଇଛନ୍ତି । କଲେଜ ଛାତ୍ରମାନେ ଲେବୋରେଟରୀ ମାନଙ୍କରେ ବେଙ୍ଗକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି କାଟିଛନ୍ତି । ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଟେଲରେ ବେଙ୍ଗର ଗୋଡ଼କୁ ରୋଷ୍ଟି କରାଯାଉଛି ।

କେଉଁ କେଉଁ ଦେଶରେ ଜୀଅନ୍ତା ବେଙ୍ଗ ଗିଳିବା ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଭଲକରି ପାଦ ପକାଇ ଜାଣୁ ନ ଥିବା ଛୋଟ ଛୁଆଟିଏ ମଧ୍ୟ ଘରେ ବେଙ୍ଗଟିଏ ଦେଖିଲେ କାଠି ଖଣ୍ଡିଏ ଧରି ତାକୁ କେନ୍ଦ୍ରବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି ।

ଏପରି ଅନ୍ୟାୟ ଅତ୍ୟାଚାର କରିସାରିଲା ପରେ ଯେ ମଣିଷ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି ତା’ ନୁହେଁ – ବେଙ୍ଗକୁ ଅଯଥା ବିଦ୍ରୁପ କରିଛି ମଧ୍ୟ ।

ମେଘ ଯେତେବେଳେ ଗୁପୁରୁ ଟାପୁରୁ ବର୍ଷେ, ଜନପ୍ରାଣୀ ସମସ୍ତେ ସ୍ବାଭାବିକ ରୀତିରେ କୌଣସି ଛତ୍ର ତଳର ଆଶ୍ରା ଖୋଜି ବସନ୍ତି । ବାଟୋଇ କାଖତଳୁ ତା’ର ଛତା ବାହାର କରି ନିଜ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଟେକି ଧରେ । କ୍ଷେତରେ ହଳ କରୁଥିବା ଚାଷୀ ପିଠିଆଡ଼କୁ ଝୁଲୁଥିବା ଛତୁରାକୁ ଟାଣି ଅଥବା କ୍ଷେତ ହୁଡ଼ାରୁ ଓଟାରିଆଣି ମୁଣ୍ଡରେ ଭଲ କରି ଭିଡ଼ି ନିଏ । ପଡ଼ିଆରେ ଚରୁଥିବା ଗାଈଗୋରୁଙ୍କୁଧରି ଗାଈଜଗାଳିମାନେ କୌଣସି ଝଙ୍କାଳିଆ ଗଛ ତଳରେ ଆଶ୍ରା ନିଅନ୍ତି । ସହର ଦାଣ୍ଡରେ ଘୁରି ବୁଲୁଥିବା ବୁଲା ଷଣ୍ଢ ମଧ୍ୟ କାହାର ବାରଣ୍ଡା ଉପରକୁ ଉଠିଯାଏ । ତେଣୁ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ, କେଶୁର ଗଜା ମାରୁ ବା ନ ମାରୁ, ବେଙ୍ଗଟିଏ ଯଦି ସାରୁଗଛ ତଳରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଲା ସେଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର ବା କ’ଣ ଥାଇପାରେ ? ହୁଏତ ସାରୁ ପତ୍ରର ଛତ୍ର ତଳେ ଆସାନ ଏହି ବେଙ୍ଗଟି ତା’ ପୁଅ ଝିଅମାନେ କିଏ କେଉଁଠି ଆଶ୍ରୟ ପାଇଲେଣି ନା ନାହିଁ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଖୋଜ ଖବର ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବଡ଼ ପାଟିକରି ଦି’ଚାରୋଟି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଦେଲା – ଅଥବା ‘ଆମ ଆଡ଼ିକି ବେଶ୍ ବର୍ଷା, ତମ ଆଡ଼ିକି କେମିତି ହେ ସମୁଧା’ ବୋଲି ପାଖ ଗାଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କେତୋଟି ବିରାଟ କୁହାଟ ଛାଡ଼ିଦେଲା ।

ଏହା ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ଯେ, ମା’ ମାନେ ଯେମିତି ‘ଆ ଜହ୍ନମାମୁ ସରଗ ଶଶୀ, ମୋ କାହ୍ନୁ ହାତରେ ପଡ଼ ତୁ

ଖସି’ ଗାଇ ଗାଇ ଅଝଟ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ଖୁଆଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଥାପୁଡ଼େଇ ଥାପୁଡ଼େଇ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ବରଗଛ ତଳର ଦାଡ଼ିଆ କାବୁଲି କେମିତି, ତା ଝୁଲି ମୁଣିରେ କାନ୍ଦୁରା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଭର୍ତ୍ତିକରି ନେଇଯାଉଛି ସେକଥା କହି “ଶୋଇ ଯା’ରେ ଧନ ମୋର...” ଗୀତ ମେଲି ଦିଅନ୍ତି, ସେମିତି, ଦି’ଚାରୋଟି ଝଡ଼ିପୋକ ଖୁଆଇଦେବା ଆଶାରେ ଅଥବା ଟପର ଟପର ବର୍ଷା ଶବ୍ଦରେ ଶୋଇପାରୁ ନଥିବା ଆଉ ଅଯଥା ତେଜ୍ ବୁଲୁଥିବା ଅଝଟ ବେଙ୍ଗ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ଶୁଆଇ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବେଙ୍ଗୁଲି ତା’ର ରାତିର ଲମ୍ବା ଗୀତ ମେଲି ଦେଇଛି । ସେଥିରୁ କିପରି ପ୍ରମାଣ ମିଳିଲା ଯେ ବେଙ୍ଗଟି ସାରୁ ଗଛ ମୂଳେ ବସି ଆପେ ଆପଣାକୁ ରାଜା ବୋଲାଉଛି ? ବିଦ୍ରୁପ କରିବା ଛଡ଼ା ଏହାର ଆଉ କ’ଣ ବା ଅର୍ଥ ହୋଇପାରେ ?

ଏତିକି ନୁହେଁ । ମଣିଷ ପାଖରୁ ବେଙ୍ଗ ସାଧାରଣ ନ୍ୟାୟ ବିଚାର ମଧ୍ୟ ପାଇନି ।

ସରସୀ ଜଳରେ ନିରୀହ ମଣ୍ଡୁକ ଅଛି କବଳରେ ପଡ଼ିଛି । ମଣ୍ଡୁକ ପ୍ରତି ମଣିଷର ଦୟା ନାହିଁ, ସହାନୁଭୂତି ନାହିଁ କିମ୍ବା ‘ଆହା’ ପଦୁଟିଏ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ନିର୍ମମ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେଇ ମଣ୍ଡୁକକୁ ଡିଲ ଡିଲ କରି ମାରୁଥିବା ଅଛି କେବଳ ‘କୁର ଅଛି’ ପଦକ ଗାଳିରେ ଖସିଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ସେହି ବେଙ୍ଗ ଯେତେବେଳେ ଖଡେଇ ହେଲାପରି ମୁହଁ ପାଖରେ ଉଡ଼ିଯାଉଥିବା ଗୋଟିଏ କଙ୍କିକୁ ଗିଳିଦେଇଛି, ସେ କଙ୍କିଟିକୁ କେବଳ ଯେ ‘ଶିଶୁ କଙ୍କି’ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି ତା ନୁହେଁ, ବେଙ୍ଗଟି ‘ଉହୁଙ୍କି’ ଶିଶୁ କଙ୍କିକୁ ଗିଳିଦେଲା ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ବେଙ୍ଗର ଅଧାରୁ ବେଶି ତ ସାପର ପାଟି ଭିତରେ, ସେ ବିଚରା ଉହୁଙ୍କିବ କିପରି ?

ନୀଳ ଆକାଶର ଛତ୍ରତଳେ ନିଜକୁ ଜୀବ ଜଗତର ସମ୍ରାଟ ବୋଲାଉଥିବା ମଣିଷ, ସୃଷ୍ଟିର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜୀବ ବୋଲି ନିଜେ ନିଜର ଡିଣ୍ଡିମ ପିଟୁଥିବା ମଣିଷ, ଦୟା, ଅହିଂସା, ପରୋପକାରର ଦ୍ଵାହି ଦେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଚିରଦିନ ଦୁର୍ବଳ

ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରିଆସିଛି । ଦୁର୍ବଳତାକୁ ହେୟଜ୍ଞାନ କରିଛି ଆତ୍ମଗାରିମା ଓ ଆତ୍ମଶ୍ଳାଘା ନେଇ ।

କେଉଁ ଅଜଣା ଅତୀତରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାନବ ସମାଜର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ ଦୁଃଶାସନମାନେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କୁ ବିବସନା କରିବାକୁ ସତତ ଚେଷ୍ଟା କରିଆସିଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ପାଣ୍ଡବ ଶକ୍ତି ରକ୍ଷାକବଚ ହୋଇ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ଭରସିପାରିନାହିଁ, ସେହି ଶକ୍ତି ଯେତେବେଳେ ମୂହ୍ୟମାନ ହୋଇପଡ଼ିଛି, ଦୁଃଶାସନ ଅବଳା ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ କେଶ ଧରି ଘୋଷାରି ନେଇଛି-ସଭାରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଲାଞ୍ଜନା ଓ ଅପମାନ ଦେବାପାଇଁ । କେବେ କେଉଁଠି ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ କେଶ ବନ୍ଧନ ହୋଇଛି, କିନ୍ତୁ ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ଏପରି ଅବଳାମାନଙ୍କ କେଶ ଚିର ମୁକୁଳା ରହିଯାଇଛି- ବାଂଲାଦେଶର ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ନିରାହା ଅବଳାଙ୍କ ପରି ।

ଆବହମାନ କାଳରୁ ମଣିଷ ଶକ୍ତିକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଇଆସିଛି । ଏ ଶକ୍ତି ଯେତେବେଳେ ପାଶବିକ ଶକ୍ତିର ରୂପ ନେଇଛି, ମଣିଷ ତାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଇଛି ପ୍ରାଣର ଭୟରେ, ଜୀବନର ଆକୁଳତାରେ -ଦେବତାମାନେ ରାବଣର ଆଲଟ ଚାମର ଭାଳିବା, ଲୁଗା ପଖାଳିବା ରୀତିରେ । ମହାବଳ ବାଘ ମଧ୍ୟ ମାମୁ ହୋଇଛି - ହିମାଳୟର ସନ୍ତାନ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ହିମାଳୟ ନନ୍ଦିନୀ ମା' ପାର୍ବତୀଙ୍କ ଭାଇ ଲେଖାରେ ।

ଏ ଶକ୍ତି ଯେତେବେଳେ ମଣିଷର ଉପକାର କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଧୂସର ତାଣ୍ଡବଳୀଳା ମଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି, ମଣିଷ ସେ ଶକ୍ତିକୁ ଦୈବୀଶକ୍ତି ରୂପରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ଅଗ୍ନି ଯେତେବେଳେ ତା'ର ଘରଦ୍ୱାର ପୋଡ଼ି ଛାରଖାର କରିଦେଇଛି, ସେ ଡରରେ ଅଗ୍ନିକୁ ଦେବତା ବୋଲି କହି ତାଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହୋମଯଜ୍ଞର ଭିଆଣ କରିଛି । ପବନ ଯେତେବେଳେ ଅଣତାଣର ମୂର୍ତ୍ତି ଧରି ମଣିଷର କ୍ଷୁଦ୍ର ସୃଷ୍ଟିକୁ କ୍ଷଣକରେ

ଧୂଳିସାତ୍ କରିଦେଇଛି, କରାଳ ବନ୍ୟାରେ ଯେତେବେଳେ ଗାଁ ଗଣ୍ଡା ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯାଇଛି, ମଣିଷ ପବନ ଓ ବରୁଣଙ୍କୁ ଦେବତା ଆଖ୍ୟା ଦେଇ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ତୋତ୍ର ଗାନ କରିଛି ।

ଆଉ ଏ ଶକ୍ତି ଯେତେବେଳେ କେବଳ ମଙ୍ଗଳମୟ ଓ ରକ୍ଷାକାରୀ ଶକ୍ତି ରୂପରେ ଦେଖା ଦେଇଛନ୍ତି, ମଣିଷ ସେ ଐଶା ଶକ୍ତିକୁ ପୂଜା କରିଛି -କୃତଜ୍ଞତାରେ-କୃତଜ୍ଞତାଜନିତ ଭକ୍ତିର ବିହ୍ୱଳତାରେ । ପ୍ରାଣର ଆବେଗରେ, ମନର ଆନନ୍ଦରେ ମଣିଷ ଏ ଶକ୍ତିକୁ କେତେବେଳେ ମା' ବୋଲି ଡାକିଛି, କେତେବେଳେ ପିତା ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରିଛି । କେତେବେଳେ ଗୁରୁ ବୋଲି କହିଛି, ଆଉ କେତେବେଳେ ବନ୍ଧୁ ଓ ସଖା ବୋଲି ଆଦର କରିଛି ।

ଦୁର୍ବଳକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ତଥା ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଆମ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ କହିଯାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଦୁର୍ବଳତାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି; ବରଂ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ନିନ୍ଦା କରି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି ଯେ ବଳହୀନ ଦ୍ୱାରା ଏ ଆତ୍ମା ପ୍ରାପ୍ୟ ନୁହେଁ । ଶକ୍ତିର ଆହରଣ ଓ ସଞ୍ଚୟ ଆମର ଧ୍ୟେୟ ହେବା ଉଚିତ ବୋଲି କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ଶକ୍ତି ଯେପରି ପାଶବିକ ଶକ୍ତିର ରୂପ ନ ନିଏ, ସେଥିପାଇଁ ଜ୍ଞାନର ଆବଶ୍ୟକତା ସୂଚାଇ ଦେବାକୁ ଯାଇ ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶର ଇଚ୍ଛା ଦେଇଛନ୍ତି ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟତ୍ର ତା'ର ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ ।

ପୁରାଣର କାହାଣୀମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନେ ଆମକୁ ଏସବୁ ଆଦର୍ଶର ଶିକ୍ଷା ଦେଇଯାଇଛନ୍ତି । ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ସାଧନାର କାହାଣୀ କାଳ୍ପନିକ ହୋଇପାରେ - କିନ୍ତୁ ଏ ଆଦର୍ଶର ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରତୀକ । ଏଠାରେ ତାର ସାଧାରଣ ବର୍ଣ୍ଣନା ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବନି ।

ପ୍ରତାପୀ ରାଜା ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ସୈନ୍ୟବଳ ଧରି ଦିଗ୍‌ବିଜୟରେ ବାହାରିଥିଲେ । ସୈନ୍ୟମାନେ ଶ୍ରାନ୍ତ ଓ କ୍ଲବ୍ତ, ରାଜାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଭୋକ ଓ ଶୋଷ- ସେମାନେ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ଦେଖିବାପାଇଁ ସେଠାକୁ ଗଲେ । କେବଳ

ତାଙ୍କ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ସାରା ସୈନ୍ୟବଳ ପାଇଁ ବଶିଷ୍ଠ ସୁଖାଦ୍ୟର ଆୟୋଜନ ସହଜରେ କରିଦେଇଥିବା ଦେଖି ରାଜା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ଓ ପଚାରି ଜାଣିପାରିଲେ ଯେ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଗାଈ କାମଧେନୁ ଯୋଗୁଁ ହିଁ ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି ।

ରାଜାଙ୍କ ମନରେ ଲୋଭ ଜନ୍ମିଲା । ଏପରି ଗାଈ କେବଳ ରାଜାଙ୍କର ଧନ ହେବା ଉଚିତ୍ ଭାବି ସେ କାମଧେନୁକୁ ବଳାକ୍ରୀରରେ ସଙ୍ଗରେ ନେଇଯିବାକୁ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ବଶିଷ୍ଠ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ଏ ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିବାଦ କଲେ, କିନ୍ତୁ ଫଳ କିଛି ହେଲାନି । କାମଧେନୁକୁ ଚଲାଇ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ନ ପାରିଲାଣି ସୈନ୍ୟମାନେ ଅନେକ ମାଡ଼ ମାରି ଚାରିଗୋଡ଼ ବାନ୍ଧି ରଥରେ ପକାଇ ନେଇ ଯିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କଲେ । ଗାଈ ପ୍ରତି ଏପରି ଅତ୍ୟାଚାର ଓ ତା'ର ବିକଳ କ୍ରନ୍ଦନ, ବଶିଷ୍ଠ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେନି । କୁଣ୍ଠ ଖଣ୍ଡିଏ ମନ୍ତ୍ର କରି ଛାଡ଼ିଦେବା ଫଳରେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ସୈନ୍ୟବଳର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନାଶ ହେଲା । ରାଜା ନିରସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଓ କାମଧେନୁ ମୁକୁଳି ଆସିଲେ ।

ଏତେ ବଡ଼ ପ୍ରତାପୀ ରାଜା ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଏପରି ଭାବରେ ହାରି ଲଜା ଓ ଅପମାନରେ ସେଠାରୁ ପଳାଇ ଯାଇ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ହରାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଘୋର ତପସ୍ୟା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଯଥାସମୟରେ ସେ ବର ପାଇ ସବୁ ଦେବଶର ଓ ବ୍ରହ୍ମଶରର ଅଧିକାରୀ ହେଲେ ଓ ପୁଣି ଥରେ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ପାଖରୁ କାମଧେନୁ ଛଡ଼ାଇ ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆସିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏଥର ମଧ୍ୟ ସବୁ ଚେଷ୍ଟା ବିଫଳ ହେଲା । ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଦଣ୍ଡରେ ପଡ଼ି ବ୍ରହ୍ମଶର ମଧ୍ୟ ଲୀନ ହୋଇଗଲା । ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ବୁଝିପାରିଲେ ଯେ ବ୍ରହ୍ମତେଜ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ପାଶବିକ ଶକ୍ତି କିଛି ନୁହେଁ ।

ସେ ରାଜ୍ୟଭାର ଅନ୍ୟ ହାତରେ ସମର୍ପି ଦେଇ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଲାଭ ଆଶାରେ ତାଙ୍କ ଅଭୂତପୂର୍ବ ତପସ୍ୟା ଆରମ୍ଭ

କରିଦେଲେ । କାଳେ ଇନ୍ଦ୍ରପଦ ନେଇଯିବେ, ଏଇ ଭୟରେ ଇନ୍ଦ୍ର ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ତପ ଭଙ୍ଗ ପାଇଁ କିପରି ମେନକାଙ୍କୁ ପଠାଇଲେ, ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କ ଜନ୍ମ, ଚଣ୍ଡାଳ ତ୍ରିଶଙ୍କୁଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ପ୍ରେରଣ, ତ୍ରିଶଙ୍କୁଙ୍କ ନ ଯଯୌ ନ ତସ୍ମୈ ଅବସ୍ଥା, ନୂତନ ସ୍ୱର୍ଗ ସୃଷ୍ଟି ପ୍ରଭୃତି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉଣା ଅଧିକେ ଜଣା । ଏତେ ତପସ୍ୟା ପରେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ କ୍ରୋଧ ଦମନ କରିପାରି ନଥିବାରୁ ଆଉ ଅହଙ୍କାର ଯୋଗୁଁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଆଉ ଥରେ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ନିଜକୁ ଅପମାନିତ ମନେ କରିଥିଲେ । ଶେଷରେ ତାଙ୍କର ଯେତେବେଳେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନର ଉଦ୍ରେକ ହେଲା - ସେ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ ସହାସ୍ୟ ବଦନରେ । କ୍ରୋଧ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଇ ଥିଲା - ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ହରାଇବା ପ୍ରଶ୍ନ ଆଉ ନ ଥିଲା । ବଶିଷ୍ଠ ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କୁ ସସମ୍ମାନ ନିଜ ଆଶ୍ରମକୁ ପାଞ୍ଚୋଟି ନେଇଥିଲେ ।

ମହାତେଜସ୍ୱୀ ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ନିଜେ ଅତି ଶକ୍ତିମାନ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ପରେ ଆଉ ଅସ୍ତ୍ର ଧାରଣ କରିନାହାନ୍ତି । ସୁବାହୁ, ମାରିଚ, ତାଡ଼କା ପ୍ରଭୃତି ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କ ଦାଉରୁ ନିଜ ଆଶ୍ରମକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଦଶରଥଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଗାନ୍ଧିଜୀ ମଧ୍ୟ ଏପରି ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଯାଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଅହିଂସା ଦୁର୍ବଳର ଅହିଂସା ନୁହେଁ । ତାହା ସବଳର ଅହିଂସା । ଥରେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ସଭାରେ ଭାଷଣ ଦେଲାବେଳେ ସେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଶୀର୍ଷ ଦୁର୍ବଳ ଶରୀର ସବୁକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସୁସ୍ଥ ଓ ସବଳ ଶରୀର ଗଠନ ପାଇଁ ଉପଦେଶ ଦେବାକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଥିବା ଆଲିଭାଇ, ବିଶାଳକାୟ ମହମ୍ମଦ ଆଲିଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ପରିହାସ ଛଳରେ କହିଥିଲେ ଯେ ଏ ଆଲିଙ୍କ ଗାଲରେ ଯଦି କେହି ଚଟକଶାଟାଏ ମାରେ ଓ ସେ ଅନ୍ୟ ଗାଲ ଦେଖାଇ ଦିଅନ୍ତି ତେବେ ତାକୁ ହିଁ ଅହିଂସା କୁହାଯିବ, ଯେହେତୁ ଗୋଟିଏ

ଚଟକଣା ଜାଗାରେ ଦିଓଟି ଚଟକଣା ଦେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଶକ୍ତି ଅଛି । ମୋ ଗାଲରେ ଯଦି କେହି ଚଟକଣାଟିଏ ମାରେ ଆଉ ମୁଁ ଅନ୍ୟ ଗାଲଟି ଦେଖାଇ ଦିଏଁ-ତା’ ଅହିଂସା ହେବନି, କାରଣ ଚଟକଣା ମାରିଥିବା ଲୋକର ଚଟକଣା ଦେବାର ଶକ୍ତି ଯେତେବେଳେ ନାହିଁ – ଅନ୍ୟ ଗାଲ ଦେଖାଇ ଦେବା ଛଡ଼ା ମୋର ଆଉ କି ଗତି ଅଛି ?

ଜ୍ଞାନ ବିନା ଶକ୍ତି ଯେପରି ପାଶବିକ ଶକ୍ତିର ରୂପ ନେଇପାରେ, ଶକ୍ତି ବିନା ଜ୍ଞାନ ସେପରି ପରିହାସର ସାମଗ୍ରୀ ହୋଇପାରେ । ସେଥିପାଇଁ ଜ୍ଞାନର ଗାରିମାରେ ଗରୀୟାନ

ହେଲେ ହେଁ ଦୁର୍ବଳ ଭାରତ ପୃଥିବୀରେ ତାର ନ୍ୟାୟୋଚିତ ଆସନ ପାଇବା ତ ଦୂରେଥାଉ ଅନେକ ସମୟରେ ଉପହାସର ପାତ୍ର ହୋଇଛି ।

ଶକ୍ତି ଓ ଜ୍ଞାନର ସୁସମନ୍ୱୟ ହିଁ ଭାରତୀୟ ପରମ୍ପରାର ଆଦର୍ଶ । ତେଣୁ ଜ୍ଞାନର ପୀଠସ୍ଥଳୀ ଭାରତ ଆଜି ପରମାଶୁ ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହେବା ଫଳରେ ଭାରତର ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାର ପ୍ରଭାବ ଯାହା ହେଉ ନା କାହିଁକି ମାନବ ସମାଜର ଯେ ମଙ୍ଗଳ ହୋଇଛି, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ସୂଚନା :

ମେନକା - ଅପ୍ସରା ବିଶେଷ । ମହର୍ଷି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ତପଭଙ୍ଗ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଇନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କୁ ପ୍ରେରଣ କରିଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ଔରସରେ ଶକୁନ୍ତଳା ଜନ୍ମିଥିଲେ ।

ତ୍ରିଶଙ୍କୁ - ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ରାଜା । ସଶରୀରେ ସ୍ୱର୍ଗଲାଭ ନିମିତ୍ତ କୁଳଗୁରୁ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ଉପାୟ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ବଶିଷ୍ଠ ତାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ନ ହେବାରୁ ତାଙ୍କ ପୁତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ କହିଥିଲେ । ସେମାନେ ରାଜି ନ ହେବାରୁ କ୍ରୋଧରେ ଗୁରୁକୁଳ ତ୍ୟାଗ କରିଯିବାକୁ ଧମକ ଦେବାରୁ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ପୁତ୍ରମାନଙ୍କ ଶାପ୍ୟରେ ଚଣ୍ଡାଳରେ ପରିଣତ

ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଚଣ୍ଡାଳ ରୂପ ଦେଖି ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ତ୍ୟାଗକରିବାରୁ ସେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ଶରଣାପନ୍ନ ହେଲେ । ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱଦେହରେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ପଠାଇବାକୁ ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭ କଲେ । କୌଣସି ଦେବତାଙ୍କର ଯଜ୍ଞକୁ ଆଗମନ ନହେବାରୁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର କୁହୁ ହୋଇ ନିଜ ତପସ୍ୟାବଳରେ ତ୍ରିଶଙ୍କୁଙ୍କୁ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ପ୍ରେରଣ କରିବା ପ୍ରୟାସ କଲେ । ରାଜା ଧୀରେ ଧୀରେ ସ୍ୱର୍ଗ ଦିଗକୁ ଗମନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଦେବରାଜ ଇନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱର୍ଗରେ ସ୍ଥାନ ଦେବାକୁ କୁଣ୍ଡିତ ହୋଇ ନିଷେଧାଜ୍ଞା ପ୍ରଚାର କଲେ । ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଏଥିରେ କୁହୁହୋଇ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିକଲେ । ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ

	ସପ୍ତର୍ଷି ମଣ୍ଡଳ ଓ ନକ୍ଷତ୍ରଗଣ ସୃଷ୍ଟିହେଲେ । ଦେବତାମାନେ ଭୟରେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ଶରଣାପନ୍ନ ହେବାରୁ ସେ କହିଲେ ତ୍ରିଶଙ୍କୁ ଆଉ ଅଧଃପତିତ ହେବନାହିଁ । ଦେବତାମାନେ ଏଥିରେ ସ୍ୱୀକୃତ ହେଲେ ଓ ସେହିଦିନଠାରୁ ତ୍ରିଶଙ୍କୁ ଅଧୋବଦନ ହୋଇ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ସୃଷ୍ଟି ଧ୍ରୁବ ଓ ଅମର ନକ୍ଷତ୍ର ପରିବେଷିତ ପୂର୍ବକ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷରେ ବିରାଜମାନ ହେଲେ । ସେଥିପାଇଁ ତ୍ରିଶଙ୍କୁ ଅଧା ସ୍ୱର୍ଗରେ ଝୁଲୁଛନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।	ହୁଡ଼ା ଛତୁରୀ ଦଣ୍ଡ ଅହି ଦ୍ୱାହି ଆମ୍ବଗାରିମା ଭରସି ମୂହ୍ୟମାନ ପାଶବିକ ଆବହମାନ ଭିଆଣ ପଟାନ୍ତର ଧ୍ୟୟ ଅଭୂତପୂର୍ବ ଗରୀୟାନ	<ul style="list-style-type: none"> - ପୋଖରୀ ବା ବିଲ ଚାରିପାଖରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ମାଟିରବନ୍ଧ - ବାଉଁଶ ପାତିଆ ଓ ତାଳପତ୍ରରେ ନିର୍ମିତ ଏକପ୍ରକାର ଛତା, ଯାହା ଖରା ଓ ବର୍ଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । - ବାଡ଼ି, ଯଷ୍ଟି - ସାପ - ରାଣ, ଶପଥ - ଆମ୍ବପ୍ରଶଂସା - ସାହସ - ଅତିଶୟ କାତର, ମୋହଗ୍ରସ୍ତ - ନିଷ୍ଠୁର, ପଶୁତୁଲ୍ୟ - ପୂର୍ବରୁ ଗଢ଼ି ଆସୁଥିବା, କ୍ରମାଗତ - ବିଧାନ, ସର୍ଜନ, ସଂଘଟନ - ତୁଳନା, ଉପମା - ସ୍ମରଣୀୟ, ଆଲୋଚନୀୟ, ଚିନ୍ତନୀୟ - ଯାହା ପୂର୍ବେ ଘଟିନାହିଁ - ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଗୁରୁତର
କାମଧେନୁ	- ସମୁଦ୍ର ମନ୍ଥନରୁ ଜାତ ଗାଈ । ପୌରାଣିକ ବିଶ୍ୱାସ ଅନୁଯାୟୀ ସେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂରଣ କରିପାରନ୍ତି । ଏହି ଗାଈ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ନିକଟରେ ଥିଲେ । ସେ ନିଜ ଅଭୂତ କ୍ଷମତା ବଳରେ ଅସଂଖ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିକରି କାର୍ତ୍ତବୀର୍ଯ୍ୟର ଆକ୍ରମଣକୁ ବ୍ୟର୍ଥ କରିଥିଲେ । ପୁନଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଓ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ବିବାହରେ ସେ ବହୁ ଯୋଦ୍ଧା ଜାତ କରିଥିବା ବିଷୟ ପୁରାଣରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି ।	ଶ୍ରାନ୍ତ	<ul style="list-style-type: none"> - ଶୂନ୍ୟ, ପରିଶ୍ରମ ଯୋଗୁଁ ହାଲିଆ ହୋଇପଡ଼ିବା
ଛତ୍ର	- ଛତା, ଆଚ୍ଛାଦନ		
କେଶୁର	- କେଉଟ ମୂଆ		

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ:

୧. ଯେପରି ‘ଜ୍ଞାନ’ ଶବ୍ଦରେ ‘ଇନ୍’ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ ହୋଇ ‘ଜ୍ଞାନୀ’ ଶବ୍ଦ ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ, ସେହିପରି ‘ଇନ୍’ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରି ଆଉ ଚାରୋଟି ଶବ୍ଦ ଗଢ଼ ।
୨. ଯେପରି ନ ଉଚିତ = ଅନୁଚିତ
ସେହିପରି ଆଉ ଚାରୋଟିର ଉଦାହରଣ ଦିଅ ।
୩. ଦୁଇଟି କରି ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖ ।
ଆକାଶ, ଶଶୀ, ମଣ୍ଡୁକ, ରାଜା, ଅହି ।
୪. ସନ୍ଧିବିଚ୍ଛେଦ କର ।
ନ୍ୟାୟୋଚିତ, ପ୍ରତ୍ୟେକ, ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା, ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି
୫. ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଶେଷ୍ୟ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ବିଶେଷଣ ରୂପ ଲେଖ ।
କାଳ, ଦୁର୍ବଳତା, ଅପମାନ, ଦୁଃଖ, ଶିକ୍ଷା
୬. ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଠିକ୍ ଶବ୍ଦମାନ ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।
(କ) ଗାଈପ୍ରତି ଏପରି ଅତ୍ୟାଚାର ଓ ତା’ର _____ କ୍ରନ୍ଦନ ବଶିଷ୍ଠ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେନି ।
(ଆକୂଳ, ବିକଳ, କରୁଣ)
(ଖ) ମଣିଷ ପାଖରୁ ବେଙ୍ଗ ସାଧାରଣ ନ୍ୟାୟ _____ ମଧ୍ୟ ପାଇନି ।
(ଆଚାର, ନୀତି, ବିଚାର)
(ଗ) ଆବହମାନ କାଳରୁ ମଣିଷ _____ କୁ ସମ୍ମାନ ଦେଇ ଆସିଛି ।
(ଶକ୍ତି, ଜ୍ଞାନ, ବୁଦ୍ଧି)
(ଘ) ଗାନ୍ଧିଜୀ ମଧ୍ୟ ଏପରି _____ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ।
(ଆଦର୍ଶ, ଉଚିତ, ମୂଲ୍ୟବାନ)
୭. ପ୍ରଦତ୍ତ ଉତ୍ତରଗୁଡ଼ିକରୁ ଠିକ୍ ଉତ୍ତରଟି ବାଛିଲେଖ ।
(କ) ମେଘ ବରଷିଲାବେଳେ ଜନପ୍ରାଣୀ କେଉଁଠି ଆଶ୍ରା ଖୋଜି ବସନ୍ତି ?
(i) କ୍ଷେତରେ, (ii) ପଡ଼ିଆରେ, (iii) ଛତ୍ରତଳେ (iv) ରାସ୍ତା ଉପରେ

(ଖ) ଆବହମାନ କାଳରୁ ମଣିଷ କାହାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଇ ଆସିଛି ?

(i) ଜ୍ଞାନକୁ (ii) ଧନକୁ (iii) ବୁଦ୍ଧିକୁ (iv) ଶକ୍ତିକୁ

(ଗ) କ'ଣ ଆମର ଧ୍ୟେୟ ହେବା ଉଚିତ୍ ?

(i) ଶକ୍ତିର ଆହରଣ ଓ ସଞ୍ଚୟ (ii) ଜ୍ଞାନର ଆହରଣ

(iii) ପାଶବିକ ଶକ୍ତି (iv) ଐଶା ଶକ୍ତିର ପୂଜା ଉପାସନା

(ଘ) ବଶିଷ୍ଠ କେଉଁପ୍ରକାର ରଷି ଥିଲେ ?

(i) ଦେବର୍ଷି (ii) ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି (iii) ରାଜର୍ଷି (iv) ମହର୍ଷି

କ୍ଷୁଦ୍ର ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୮. ଚାହାଳୀ ପିଲାମାନେ ବେଙ୍ଗ ପାଇଁ କିପରି କାଳ ହୋଇଥାନ୍ତି ?

୯. ଭଲକରି ପାଦ ପକାଇ ଜାଣୁନଥିବା ଛୁଆଟିଏ କିପରି ବେଙ୍ଗକୁ କଷ୍ଟ ଦେଇଥାଏ ?

୧୦. ବର୍ଷା ସମୟରେ ବେଙ୍ଗଟି କାହିଁକି ବଡ଼ ପାଟି କରିଥାଏ ?

୧୧. ସୃଷ୍ଟିର ଶ୍ରେଷ୍ଠଜୀବ ମଣିଷ ଚିରଦିନ କ'ଣ କରିଆସିଛି ?

୧୨. ମଣିଷ କେତେବେଳେ ଶକ୍ତିକୁ ଭୟକରିଛି ?

୧୩. ମଣିଷ କେତେବେଳେ ଶକ୍ତିକୁ ଦୈବୀ ଶକ୍ତିରୂପେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରିଛି ?

୧୪. ବଶିଷ୍ଠ କାହିଁକି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ସୈନ୍ୟବଳକୁ ବିନାଶ କଲେ ?

୧୫. କ'ଣ ପାଇଁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଘୋର ତପସ୍ୟା କରିଥିଲେ ?

୧୬. ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନର ଉଦ୍ରେକ ପରେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ କିପରି ହୋଇଥିଲା ?

୧୭. ଭାରତୀୟ ପରମ୍ପରାର ଆଦର୍ଶ କ'ଣ ?

୧୮. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କ'ଣ କରିଥିଲେ ?

୧୯. ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କର ଅହିଂସା ନୀତି କ'ଣ ଥିଲା ?

୨୦. ଗାନ୍ଧିଜୀ କାହିଁକି ଆଲିଭାଇଙ୍କ ଉଦାହରଣ ଦେଇଥିଲେ ?

୨୧. ଭାରତ କ'ଣ ପାଇଁ ଉପହାସର ପାତ୍ର ହୋଇଛି ବୋଲି ଲେଖକ କହିଛନ୍ତି ?

ସପ୍ତସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୨୨. ଜ୍ଞାନ ବିନା ଶକ୍ତି ଯେପରି ପାଶବିକ ଶକ୍ତିର ରୂପ ନେଇପାରେ, ଶକ୍ତିବିନା ଜ୍ଞାନ ସେପରି ପରିହାସର ସାମଗ୍ରୀ ହୋଇପାରେ ।
୨୩. ଶକ୍ତି ଯେତେବେଳେ ପାଶବିକ ଶକ୍ତିର ରୂପ ନେଇଛି, ମଣିଷ ତାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଇଛି ପ୍ରାଣର ଭୟରେ, ଜୀବନର ଆକୁଳତାରେ ।
୨୪. ବଳହୀନ ଦ୍ଵାରା ଏ ଆତ୍ମା ପ୍ରାପ୍ୟ ନୁହେଁ ।
୨୫. କେଉଁ ଅଜଣା ଅତୀତରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମାଜର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ ଦୁଃଶାସନମାନେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କୁ ବିବସନା କରିବାକୁ ସତତ ଚେଷ୍ଟା କରିଆସିଛନ୍ତି ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ:

୨୬. ଶକ୍ତି ସହିତ ଜ୍ଞାନର ସମନ୍ୱୟ ହେବା ଉଚିତ ବୋଲି କାହିଁକି ପ୍ରାବନ୍ଧିକ କହିଛନ୍ତି ?
୨୭. ଶକ୍ତି ସମ୍ପର୍କରେ ଲେଖକ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଉଦାହରଣ ଗୁଡ଼ିକରୁ ତାର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କର ।
୨୮. ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର ଓ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଉପାଖ୍ୟାନରୁ ଆମକୁ କ'ଣ ଶିକ୍ଷା ମିଳିଥାଏ ?
୨୯. ଶକ୍ତି ଓ ଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ପତ୍ତି ବିଶ୍ଵରେ ଭାରତର ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ କର ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ:

୩୦. ତୁମ ଜୀବନରେ ଶକ୍ତି ଓ ଜ୍ଞାନର ଆବଶ୍ୟକତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କର ।
୩୧. ଲେଖକଙ୍କ ଜୀବନୀ ସମ୍ପର୍କରେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ଲେଖ ଓ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

